

SPIS TREŚCI

I.	Istota i geneza państwa	9
1.	Termin państwo	9
2.	Definiowanie pojęcia państwa	9
3.	Elementy pojęcia państwa jako organizacji społeczeństwa	11
4.	Koncepcje genezy państwa	12
5.	Rozwój nowoczesnego państwa	15
6.	Funkcje współczesnego państwa	21
II.	System polityczny państwa	25
1.	Wokół pojęcia „system polityczny”	25
2.	System polityczny i jego otoczenie	30
III.	Formy państw	33
1.	Istota formy państwa	33
2.	Monarchie i republiki	33
3.	Prezydialny i parlamentarny systemy rządów	37
4.	System parlamentarny, prezydencki, mieszany i parlamentarno-komitetowy	39
5.	Państwo unitarne i państwo złożone. Autonomia	53
6.	Państwo demokratyczne, państwo totalitarne i państwo autorytarne	59
IV.	Prawo we współczesnym państwie	67
1.	Państwo prawne i państwo prerogatywne	67
2.	Prawny status jednostki w państwie	69
3.	Normy prawne regulujące funkcjonowanie systemu politycznego państwa	72
3.1.	Konstytucja	72
3.2.	Ustawodawstwo dotyczące partii politycznych	75
3.3.	Prawo wyborcze	76

V.	Formy demokracji we współczesnym państwie	83
1.	Suwerenność narodu	83
2.	Formy realizacji zwierzchnictwa narodu	85
VI.	System organów państwowych współczesnego państwa	91
1.	Organ państwowy. Rodzaje organów państwowych	91
2.	Zasady regulujące system organów państwowych	92
2.1.	Zasada jednolitości władzy	92
2.2.	Zasada podziału władzy	93
3.	Głowa państwa	95
4.	Organy przedstawicielskie	96
5.	Organy administracyjne	100
6.	Sądownictwo	101
VII.	Struktury polityczne współczesnego państwa	103
1.	Pluralizm i monizm polityczny	103
2.	Partie polityczne	108
2.1.	Istota pojęcia partia polityczna	109
2.2.	Typy partii politycznych	109
2.3.	Funkcje partii politycznych	114
3.	Systemy partyjne	115
3.1.	Istota systemu partyjnego	115
3.2.	Rodzaje systemów partyjnych	115
4.	Grupy interesu	120
VIII.	Środki masowego przekazu we współczesnym świecie	123
IX.	Wybrane zagadnienia ustroju politycznego Rzeczypospolitej Polskiej	127
1.	Konstytucja RP	127
2.	Władza ustawodawcza: Sejm i Senat	127
3.	Władza wykonawcza: prezydent i rząd	132
4.	System organów ochrony prawnej	135
4.1.	Organy wymiaru sprawiedliwości	136
4.2.	Organy kontroli przestrzegania prawa	138

5. System władzy lokalnej w RP	139
6. Partie polityczne i system partyjny w Polsce w latach 1989-1995	142
6.1. Uwarunkowania prawne rozwoju partii politycznych po 1989 r.	143
6.2. Uwarunkowania społeczno-ekonomiczne i polityczne rozwoju partii	144
6.3. Podziały na polskiej scenie politycznej	145
6.3.1. Lewica — centrum — prawica	146
6.3.2. Partie postkomunistyczne i postsolidarnościowe	154
6.4. Ewolucja systemu partyjnego RP — od spolaryzowanego do umiarkowanego pluralizmu	156

X. Transformacje ustrojowe w krajach Europy Wschodniej, Środkowej i Południowej	161
1. Demokratyzacja	162
1.1. Społeczeństwo postkomunistyczne na drodze do <i>civil society</i>	162
1.2. Od państwa socjalistycznego do demokratycznego państwa prawnego	166
2. Reformowanie gospodarki	168
3. Emancypacja narodowa	171

XI. Państwo europejskie — utopia czy realna perspektywa	179
1. Urzeczywistnianie idei jedności europejskiej	179
2. Instytucje europejskie	181
2.1. Rada Europejska	181
2.2. Rada Ministrów Unii Europejskiej	187
2.3. Komisja Europejska	189
2.4. Parlament Europejski	191
2.5. Trybunał sprawiedliwości	197
2.6. Trybunał Rewidentów Księgowych (Audytorów)	198
2.7. Komitet Ekonomiczno-Społeczny	199
2.8. Komitet Regionów	200

2.9. Europejski Bank Inwestycyjny	200
3. System prawa Unii Europejskiej	201
3.1. Status prawny Wspólnoty Europejskiej	201
3.2. Rodzaje źródeł prawa Wspólnoty Europejskiej	201
4. Proces decyzyjny we Wspólnocie Europejskiej ...	204
Literatura uzupełniająca	206
Bibliografia	207
Spis tabel	209

Rozdział I

Istota i geneza państwa

1. Termin państwo

Termin państwo nie był i nie jest ro-
 Starożytni Grecy swoje państwa-miasta
 nie najpierw przyjmowali określenie —
 a gdy cesarstwo zastąpiło republikę, uży-
 W wiekach średnich dla państw rząd-
 używano terminu *regnum*, ale równocześnie
 pojęcie — *terra*, czyli ziemia. W wieku X
 wersalnego oznaczenia, mogącego służyć
 stwa. Było nim pochodzące od łacińskiego
 skie — *la stato*. Termin ten upowszechni-
 wiekach we Francji, Niemczech i Anglii
 w języku polskim już od XII w., ozn-
 a także władzę, panowanie. Była to wię-
 ność szlachecka, kasztelańska, okręgow-
 W znaczeniu dzisiejszym termin państwo
 ziemiach polskich od przełomu XVIII i
 państwo polskie określane było takimi
 Rzeczpospolita, królestwo, korona, policja

2. Definiowanie pojęcia państwa

Istnieje bardzo wiele definicji państwa
 myśli polityczno-prawnej próby definio-
konceptcja Arystotelesa; trójelementowa
linka; ujęcie państwa przez katolicką n-
stowska wizja państwa. Arystoteles (384
 stwo jako pewną wspólnotę (organizację
 zbędnych dla jego istnienia.¹ Państwo w

¹ Arystoteles, *Polityka*, Wrocław 1953, s. 16.